

Tajomstvo dňa a noci

Súvislosť medzi poznaním a vôľou

Emil Páleš

DOBRE CHCENIE, VÔĽA VYNALOŽENÁ NA “POLUDNIE ŽIVOTA”, JE NÁM SVETLOM “O POLNOCI ŽIVOTA”, V ŽIVOTE PO SMRTI. A POZNANIE, MÚDROŠŤ PRINESENÁ ZO ŽIVOTA PRED NARODENÍM JE NÁM SVETLOM, VODIDLOM, ARIADNINOU NIŤOU V ŽIVOTE NA ZEMI.

Rudolf Steiner kedysi poznamenal, že keď prednáša sále s tisíc poslucháčmi, je si vedomý toho, že prednáša v skutočnosti iba desiatim; no aj keby mal prednášať iba jednému, stojí to za to.

Skúsenosť s prednášaním duchovných právd na verejnosti je taká, že naprostá väčšina ľudí ich nedokáže prijať a osvojiť si ich. Najväčšia časť ľudstva je vo vzťahu k vyšším duchovným skutočnostiam v hlbokom, tupom spánku. Je to vždy len hŕstka bdejúcich jednotlivcov, čo sa nájde v každej krajine. Títo jednotlivci sú žijúcimi svedkami toho, ako ľudstvo na jednej strane zúfalo volá po záchrane a hľadaní východísk z problémov – a na druhej strane jediný liek, pravdu, odmieta a prechádza okolo nej vždy bez povšimnutia.

Oči múdrych ľudí pozorne sledujú svetové udalosti, hodnotia, zvažujú, pozorujú, ako na dosiahnutie pokroku v prijatí čo i len najmenejšej myšlienky v širšom meradle sú potrebné celé desaťročia. Uši múdrych ľudí načúvajú pri rozličných rečníckych pultoch, politických a náboženských zhromaždeniach, intelektuálnych a umeleckých krúžkoch – ale musia byť poväčšinou svedkami toho, ako sa ľudia nechcú alebo nedokážu po celé roky povzniesť z určitej základnej, všeobecne prijímanej myšlienkovvej roviny nikam vyššie.

Ľudstvo už urobilo obrovský pokrok v porovnaní s minulosťou. Ale aj doba pokročila a vyžaduje od nás viac. Dnes predstavitelia najprestížnejších klubov svetovej inteligencie – akým je napríklad Rímsky klub – sa opäť nezmôžu na viac, ako na konštatovanie, že nemáme žiadnu víziu budúcnosti, že “absencia myšlienok a nedostatok spoločných predstáv je jedným zo zdrojov malomyselnosti a dokonca zúfalstva”. 1 Zároveň však títo ľudia nechápu, že hlavný problém nie je v tom, že by jasná, slnkom osvietená cesta ľudstva do budúcnosti neexistovala, ale v tom, že oni ju nedokážu pochopiť. Hovoria ďalej o hľadaní riešení, ale odmietajú urobiť to potrebné na to, aby sa k chápaniu týchto riešení dokázali aspoň sami povzniesť.

Ľudia, ktorí nesú v sebe kozmickú múdrosť, chodia medzi nami; a problém nie je v tom, že by tu Múdrosť nebola, ale v tom, že ľudia ju nedokážu rozoznať, že aj keď ju stretnú, ďalej zmätene pobejú a hovoria, že “hľadajú riešenia”.

Skúsenosť, ktorá vyplýva z päťročného vydávania nášho časopisu, prednášok a letných škôl, z osobných rozhovorov a spolupráce s účastníkmi je taká, že veľká väčšina zúčastnených nechápe hlavné myšlienky Sophie - a nevie o tom, že ich nechápe. Je to len malé percento ľudí, u ktorých aspoň časť Sophiíných slov ožila v tom správnom duchu. Je to živelná, neujasnená sympatia, ktorú nám množstvo čitateľov a poslucháčov prináša, veľmi nestála a vrtkavá – zďaleka nie jasné pochopenie toho, o čo sa tu jedná. Jedni a tí istí ľudia sympatizujú s nami, a

sympatizujú aj s množstvom absurdít a nezmyslov, ktoré tu a tam pochytili, ktoré sú v šokujúcom rozpore s tým, čo bolo v Sophii už dávno vysvetlené – a nevedomujú si to. Sympatizujú s nami, ale význam Sophiiných slov im celkom unikol. Prečo je to tak? Prečo si z toho, čo im je dávané, nedokážu pre seba nič vziať? Ako človek, ktorý síce je veľa ovocia, alebo hltá vitamínové tabletky, ale z jeho vlastného organizmu tomu nevychádzajú v ústrety látky, ktoré by umožnili vitamínom absorbovať sa a začleniť sa do organizmu - presne tak aj veľké pravdy prechádzajú dušou nepripraveného človeka jedným uchom dnu a druhým von bez toho, aby sa dokázali organicky začleniť do jeho duševného života, aby v ňom “ožili”. Sú to vždy len jednotlivci, v koho očiach možno pozorovať určitý zážitok “osvietenia”, ono “aha!”, keď sa slovo prichádzajúce zvonku spojí s čímisi, čo mala táto duša akoby “na jazyku”, no nevedela to vysloviť. Prečo?

Prečo to pre väčšinu z nich zostávajú iba “slová”?

Poznanie ako spomienka

Platón hovorí, že **každé poznávanie je vlastne len rozpomínanie sa na to, čo sme videli pred narodením**. Pred príchodom na tento svet sme sa v duchovnom svete dívali na pravzory ideí, a len to nám umožňuje tieto idey teraz znovu odhalovať v javoch sveta okolo nás a tým poznávať. Ľudská duša bola pred narodením zasvätená do určitých tajomstiev, ktoré žijú ako hlboký spodný prúd v jej podvedomí - a ku ktorých jasnému uvedomeniu by sa mala a môže prepracovať. Avšak nie každá duša bola zasvätená do všetkých tajomstiev; ale do vyšších tajomstiev od vyšších bytostí smeli byť uvedené len niektoré. To preto oči tých ostatných zostávajú mŕtve, keď sa im rozpráva o skutočnostiach nadpozemského sveta: oni si nemajú na čo “spomenúť”; v ich duši nie je nič, čo by sa mohlo spojiť so slovami prichádzajúcimi zvonka. Odtiaľ pochádzajú obrovské rozdiely medzi duševným životom jednotlivcov: každý sme vyšli z náručia iných bytostí. Tu by sme teda, zdá sa, mohli celú našu úvahu zhrnúť a ukončiť českým príslovím: “Komu není zhůry dáno, v apatyce nekoupí”. To by znamenalo, že kto si na to nepriniesol predpoklady už pri narodení, ten tú či onú pravdu zrejme nikdy nepochopí... 2 Lenže vysvetliť si vývojový proces človeka takto staticky nám nepomôže. Takáto odpoveď, v tejto forme, je neužitočná, neplodná, a mohla by uspokojiť azda člena nejakého elitného krúžku, ktorému ide o to, aby sa slnil vo svojej výlučnosti, no nie o to, aby sa niečo skutočne zmenilo. Sofia, Múdrosť, je iná. Jej slová nemôžu byť ako vedomostné haraburdie, ktoré sa nakoniec nedá na nič použiť; jej pravdy musia byť ako vždyzelené ratolesti, večne živé, v kvete, prinášajúce plody. Preto tí, čo si chceme Nebeskú Múdrosť ctiť a milovať Ju, čo sa chceme priblížiť Jej bytosti, musíme pátrať po odpovediach v takej forme, aby boli plodné, aby nám otvárali priestor k novému, slobodnému konaniu, aby sa mohli premeniť v živote na činy. Pýtajme sa, pátrajme preto ďalej: Ako to príde, že niektorí sú pred narodením zasvätení do určitých tajomstiev, a iní nie? 3 Od čoho to závisí?

Na poludnie života

V strede života, ako tridsať-štyridsaťročný, je človek na vrchole svojich síl, je najviac vtelený, najviac “na zemi”, ale zároveň aj najvzdialenejší od duchovného sveta. Tu sa najviac stará o zabezpečenie pozemských záležitostí, o seba, o svoju rodinu a pod. Deti a mládež majú ešte určité ideály, avšak nemajú ešte schopnosti a možnosti ich uskutočňovať. Starec sa opäť v niečom podobá na mladíka; začína vidieť veci inak, z menej pragmatického a egocentrického stanoviska, no jeho

najlepšie sily a schopnosti ho už opustili. Teda v strednom veku by toho človek mohol vykonať najviac, je však práve vtedy akoby najviac zaneprázdnený sám sebou a pozemským svetom.

A duchovno-vedné pozorovanie nám ukazuje čosi pozoruhodné: že tí ľudia, čo smeli byť v čase medzi smrťou a novým narodením zasvätení do určitých tajomstiev, boli práve tí, čo dokázali počas života vynaložiť svoje sily a vôľu nad rámec svojho osobného egoizmu; čo dokázali v čase najväčšieho vzdialenia od duchovného sveta na duchovný svet nezabudnúť:

“Človek prichádzajúci za 27., 28. rok života je potom za bdelého stavu so svojím fyzickým telom v takom spojení, ktoré pôsobí celkom zvláštnym spôsobom na duchovný, nadmyslový svet... keď prechádza týmto vekom od 28. do 35. roku, odovzdáva duchovnému svetu niečo, čo tento duchovný svet potrebuje... čo tu človek duchovnému svetu odovzdáva, to je to najdôležitejšie, čo znovu nájdeme, keď po smrti v duchovnom svete prežívame život naspäť.” “Keď prechádzame narodením, berieme si so sebou do zmyslovo-fyzického života sily nadmyslového života. Tieto sily pôsobia ďalej... vo všetkom, čo človek v tomto svete rozvíja ako duchovný život... Nemali by sme vôbec možnosť rozvíjať duchovný život, keby sme narodením neprenášali tie podnety, ktoré pochádzajú zo života pred narodením. Čo je duchovný život, pochádza zo života pred narodením. Čo naproti tomu rozvíjame z podnetov vôle v hospodárskom živote - bratstvo, lásku k ľuďom, myslenie nie len pre seba ale pre druhých, práca, nielen pre seba, ale pre druhých - to poskytuje najdôležitejšie podnety pre to, čo vnášame ako podnety do duchovného sveta. Ako vynášame z duchovného sveta sily, ktoré predovšetkým zakladajú náš duchovný život tu, tak zase vnášame do duchovného sveta sily, ktoré v láske k ľuďom a v bratstve vyvíjame v živote hospodárskom. Tie nás tam sprevádzajú, tie sú nám tam dôležitým podnetmi... keď prejdeme bránou smrti.” 4

Z tej vôle teda, ktorú vyvinie sami zo seba, akosi navyše od toho, čo je nevyhnutné, tu čosi zostáva. Nie z toho, čo konáme automaticky, pod tlakom nevyhnutnosti, keď sme len nesení biologickým pudom alebo sociálnymi okolnosťami; ale z tej vôle, ktorú roznečujeme slobodne sami v sebe z vlastnej iniciatívy, kde chceme byť lepší, aj keď to naše okolie od nás neočakáva a ani neocení; zo všetkých činov, ktoré boli preniknuté úsilím po ideále, len pre tento ideál sa – motný, tu zostáva čosi, čo pokračuje za hranice smrti. Nie z tých myšlienok, citov a aktov vôle, ktoré sú podmienené biologicko-spoločensky, ktoré vyplývajú z čisto utilitárnych motívov, ktoré sú spojené s hmotou - lebo tie s hmotou aj zanikajú; ale z tých, čo sú preniknuté vyšším predsavzatím, táto “vôľa navyše”, ktorá sa nemohla vyčerpať ani naplniť v pozemskom svete, pokračuje s človekom ako “olej do lampy”, ako svetlo na ceste svetovou polnocou.

Človek, ktorý pestoval celý život len materialistické myšlienky a rozhodnutia, zostáva po smrti takpovediac “potme”, t.j. veľmi skoro stráca schopnosť uvedomovať si svoje okolie. Ale človek, ktorý zasvätil svoj život niečomu vyššiemu, než len zabezpečovaniu svojej pozemskej existencie - či už naraz, ako mučeník, alebo postupne, trpezlivou prácou - berie si so sebou nadbytok síl, ktoré mu umožňujú aj po smrti nestratiť vedomie. Prechádza - podľa množstva a kvality, veľkosti a šľachetnosti vôle, ktorú vynaložil za života - kozmickými sférami až po určitý stupeň “za svetla”, t.j. vedomý si seba samého. To mu umožňuje vnímať duchovné bytosti a duchovným bytostiam zasvätiť ho do svojich tajomstiev. Do nasledujúceho života prichádza obohatený o poznanie, ktoré mu umožňuje dokončiť a uskutočniť to, čo muselo v predchádzajúcom živote zostať len kusým dielom.⁵

Taká je tajomná súvislosť medzi poznaním, múdrosťou - a vôľou, dobrým chcením. **Dobré chcenie, vôľa vynaložená na “poludnie života”, je nám svetlom “o polnoci života”, v živote po smrti. A poznanie, múdrosť prinesená zo života pred narodením je nám svetlom, vodidlom, Ariadninou niťou v živote na zemi.**

O polnoci svetov

Nikto však nemusí čakať do budúceho života, aby sa stal múdrejším! Pretože čosi podobné, ako to, čo sa s človekom odohráva v čase medzi smrťou a novým narodením, sa s nami v malom odohráva aj každú noc, medzi večerným zaspátím a ranným prebudením. “Spánok je mladší brat smrti”. Aj v noci sa duša odpútava od tela a zotrúva v duchovnom svete uprostred duchovných bytostí. Denne o polnoci prežíva človek pod prahom svojho vedomia “malý súd” so svojím anjelom, analogický “veľkému súdu”, ktorý ho čaká po smrti. A tak, ako sa v katolíckej cirkvi prikladala vždy veľká dôležitosť poslednej spovedi pred smrťou, doporučovalo sa aj každý večer, pred spaním, prejsť si v duchu udalosti celého dňa a urobiť si “malé zúčtovanie”, malú spoveď. A ako sa napr. v Indii pokladalo za najväčšie šťastie zomrieť s Božím menom na perách, je aj veľké šťastie, ak niekto zaspí s modlitbou. Lebo ak aspoň zaspí s predsavzatím, s vôľou “začať nový život”, a napraviť všetko, čo urobil za dňa zle, vytvára tým predpoklad, aby duchovné bytosti v noci vniesli do jeho duše tú múdrosť, ktorá je potrebná na to, aby to dokázal.⁶ Ale ak zaspí so zlou vôľou, s úmyslom pokračovať v tom, čo cíti ako zlé, uráža tým vyššie duchovné bytosti, s ktorými sa má v noci stretnúť, a znemožňuje tak sám sebe, aby sa s ním mohli správnym spôsobom spojiť.

Tieto duchovné bytosti sa okrem iného ujímajú fyzického a éterického tela, ktoré, keď ich človek v noci opustí, zostávajú ležať v posteli - a pôsobia v ňom organizujúco, harmonizujúco, ozdravujúco; vyrovnávajú všetko, čo vo svojom životnom tele človek pokazil za dňa, takže sa ráno človek budí svieži, s obnovenými silami. Pozorný čitateľ si možno už všimol, že niekedy sa napriek veľkej vyčerpanosti pri zaspávaní napodiv zobudíme už po niekoľko málo hodinách, povedzme ráno o piatej, celkom čerství a odpočinutí. Inokedy sa ani po ôsmich, desiatich a viac hodinách nevyspíme, ale zobudíme unavení a dolámaní. Príčina tkvie v tom, že keď zaspíme “bez vyrovnania účtov” s duchovným svetom, vyčerpávajúci duševný konflikt medzi nami a naším svedomím pokračuje v noci, a zabraňuje spomínaným duchovným bytostiam pôsobiť liečivo v našom životnom tele.

Túto múdrosť o pôsobení archanjelov v životnom tele človeka v noci zhrnul ľudový génus do slovného spojenia “spánok spravodlivých”. Hodina “intenzívneho” spánku nahradí viac hodín spánku povrchného. Mnohým veľkým, duchovne sa usilujúcim osobnostiam stačili po celý život iba zo dve, tri či štyri hodiny spánku denne. Mahátma Gándhí pravidelne vstával už pred štvrtou ráno a to sa ešte o polnoci na hodinu budil, aby mohol recitovať verše Bhagavadgíty. Gandhí pritom nebol človek, ktorý by bol v nejakej mimoriadnej miere zasvätený do hlbín tajnej vedy; ale mal veľmi veľkú vôľu, bol neuveriteľne poctivý sám k sebe v otázkach pravdy. To dokázal už na začiatku života za svojho pobytu v Južnej Afrike: akonáhle dospel sám v sebe k presvedčeniu, že v jeho okolí sa deje nejaká nespravodlivosť, zastal si na stranu spravodlivosti a vytrval, až kým ho policajné obušky neutíkli do bezvedomia; a po precitnutí trval opäť svojim.

Ako odmenu za svoju bezpodmienečnú poctivosť a vernosť voči tomu, čo prijal pri meditácii a v modlitbách, mal tento “malý veľký muž” - aj v tých najzložitejších situáciách, keď už celá krajina bola bezradná - vždy nejaký geniálny, jednoduchý

nápad, čo robiť: či už to bol soľný pochod, nekupovanie anglických látok, pasívna rezistencia a pod. Symbolicky, posledné slovo vyslovené v okamihu smrti - ktorá Gándhího zastihla celkom nečakane a rýchlo z rúk vraha - bolo "Rám" (indické meno Boha).

Merkúrova palica

Také je tajomstvo dňa a noci: **Zo dňa si berieme so sebou do noci slnečnú silu bdélého seba-vedomovania; a z noci do dňa si prinášame poklad poznania, múdrosti, symbolizovanej Mesiacom.**

Inak stojí človek v noci uprostred klenotnice perál múdrosti "potme", a nemôže si z nej nič vziať; a na druhej strane uprostred dňa - s plnou bdelou silou vôle a rozhodovania - ale bez spojenia s duchovným svetom, bez múdrosti, ktorá by ho mohla viesť. **A len tým, že cez deň (počas života) aj konáme v zmysle toho, čo sme prijali v noci (pred narodením), vytvárame predpoklady, aby sme opäť v noci (po smrti) mohli prijať ďalšie poznanie.**

Noc sa musí vlievať do dňa a deň do noci. Toto vzájomné vlievanie sa symbolizuje najkrajšie kaduceus, Merkúrova palica, palica posla bohov, prostredníka medzi duchovným a pozemským svetom, na ktorej sa dva hady - čierny a biely - navzájom prepletajú.

Majstrovsky to vyjadril básnik, Chalíl Džibrán vo svojej Prorokovej záhrade. Ako všetci veľkí, inšpirovaní básnici to síce nevykladá explicitne, duchovne-vedecky, no predsa nachádzame do jeho veršov vtajené úžasné pravdy, akoby anjeli spolupísali, našepkávali, vpriadali do jeho poézie svoju striebornú priadzu:

"Rastiete v spánku a svoj plnší život žijete, keď snívate. Lebo všetky vaše dni sú naplnené len vzdávaním vďaky za to, čo ste dostali v tichu noci.

Často uvažujete a hovoríte o noci ako o čase odpočinku, v skutočnosti je však noc dobou hľadania a dobou nachádzania.

Deň vám dáva silu vedenia a učí vaše prsty šikovnosti v umení prijímať. Ale je to noc, ktorá vás uvádza do klenotnice Života.

Slnko učí všetko, čo rastie, túžbe po svetle. Ale je to noc, ktorá to všetko dvíha ku hviezdám."

Čo človek prežije v noci, nachádza v sebe ráno, po prebudení ako tichý šepot, ozvenu svojho svedomia. A ak sa usiluje opravdivo, zo všetkých síl hľadať cesty, ako uviesť to, čo prijal ako krásne, pravdivé a dob- Na základe skúsenosti verím, že ak má človek čisté srdce, vždy sa nájdu ľudia a prostriedky na boj s nešťastím. M. K. Gándhí 21 ré, do života, a keď mu na tom záleží tak veľmi, že kvôli tomu prežije skoro zúfalstvo a krajné vypätie vôle, môže sa mu stať, že sa jednej noci prebudí doprostred sna celkom bdelý: a uvidí skvostné pravdy vytesané umeleckými písmenami v skalách; zvonivé hlasy, ako ich vyslovujú; bytosti pohybom a držaním tela vyjadrujúce nevýslovné city, na ktoré nebude môcť zabudnúť ani po prebudení.

"Ešte iná vec bude nevyhnutná v prítomnej dobe, aby sme ju poznali. Ľudia nevedia dnes ešte o jednom tajomstve života, ktoré úzko súvisí s dnešnou vývojovou chvíľou ľudstva... Toto tajomstvo života spočíva v tom, že človek, tak ako je dnes usporiadaný - telesne, duševne, duchovne - sa každú noc díva určitým spôsobom na udalosti nasledujúceho dňa, ale tak, že tieto udalosti budúceho dňa nepotrebuje mať vždy v plnom dennom vedomí. Kto to má, to je jeho angelos. Čo človek v noci prežíva spoločne s bytosťou, ktorú označuje ako "anjela", to je dívanie sa dopredu na

nadchádzajúci deň... nemusí to mať vo vedomí, nie je to určené pre jeho zvedavosť. Ale človek by mal byť preniknutý týmto zmýšľaním, že to, čo so svojou anjelskou bytosťou predchádzajúcej noci prerokoval, má urobiť plodným počas dňa... Človek sa bude musieť naučiť považovať tento život medzi narodením a smrťou za pokračovanie duchovne- duševného života, ktorý prežil pred narodením... a má po celý denný život niest' silné vedomie: čo robíš od rána do večera, to si najprv prerokoval v čase od zaspátia do prebudenia so svojou anjelskou bytosťou!" 7

Nevedomosť alebo nevôľa?

Ako je to teda, že toľkí ľudia hovoria, že "nemajú dost' poznania", že "nevedia, čo majú robiť"? Ako to príde, že sú ľudia - "chudáci" - takí nechápaví, keď sa im prednášajú vyššie pravdy? Je to tým, že títo ľudia si Pravdu nevážia, že o ňu nestoja. **Nemôžu do seba prijať žiadnu ďalšiu, väčšiu pravdu, lebo ani tú menšiu pravdu, ktorá im už bola odovzdaná, si nevzali k srdcu, nevynaložili žiadnu vôľu na to, aby ju uskutočnili vo svojom živote.** Títo ľudia nemôžu dostať žiadne ďalšie poznanie, lebo ani to, čo už dostali, si nevážia, neberú vážne! Nech najprv vynaložia ozajstnú vôľu premeniť na činy tých niekoľko jednoduchých vecí, ktoré im vlieva do duše ich anjel - a hneď dostanú ďalšiu múdrosť plným priehrštím!

Buďte si istí, že človek nikdy nezostáva bezradný; že ihneď, len čo konečne vykonáte to, čo bolo zverené už dávno vášmu srdcu vašim anjelom - už sa aj pred vami otvoria nové obzory a úlohy, o ktorých ste dovtedy nemali poňatia. Lenže ak nerešpektujete ani to, čo vám váš anjel zveril predchádzajúcej noci, čo sa na povrch vášho vedomia vynára ako krehký a predsa mocný poryv citu, ako striebro-zvonivý, čistý hlas uprostred vravy a šelestu vášho vnútra, nezaslúžite si nič viac, nič ďalšie! Veď by sa človek aj musel zblázniť, keby mal dostávať stále ďalšie poznanie, bez ohľadu na to, ako sám postupuje dopredu, lebo uvedomovanie si do nezmerna rastúceho rozdielu medzi dokonalosťami, ktoré poznal, a stavom svojej vlastnej osoby, by bolo neznesiteľnou bolesťou, z ktorej by nakoniec musel zošalieť.

Je to teda vernosťou k duchovnému svetu, opravdivým usilovaním sa premeniť na činy to, čoho sa nám už dostalo, že si zaslúžime ďalšie, vyššie vedenie. Ak toto vedenie ignorujeme - a zahadzujeme perly - povedzte, aký význam má nariekať po ďalších, vyšších poznatkoch?! Ľudstvo je ako pútnik, ktorý odmieta urobiť prvé kroky na ceste k spásu, ale zato sa neustále vypytuje na to, čo bude na konci, až bude apokalypsa, až dospeje k osvieteniu atď. Teda všetko veci, na ktoré by veľmi rýchlo prišiel sám, len čo by spravil prvých pár vlastných krokov. Žiaden z ľudí nie je v takej situácii, že by nevedel aspoň najbližší krok, čo má robiť - ak chce! Ak niekto hovorí, že nevidí ani jednu jedinou oblasť, v ktorej by bol nespokojný sám so sebou, a mohol niečo u seba napraviť - klame. Anjeli nikdy nikoho nenechajú bezradného. Každý jeden človek veľmi dobre vie, cíti, v čom by mohol byť lepší - keby chcel. Nech to uskutoční! Nech sa aspoň pokúsi zaprieť a vynaložiť ozajstnú vôľu, námahu tým smerom; - v tej chvíli vytvára sily, ktoré ho uschopňujú prijať ďalšie poznanie.

Tak, ako sa pútnik nemusí báť - nikdy nedôjde na okraj obzoru, kde by už nemal kam ďalej položiť nohu - tak sa aj duchovnému pútnikovi s každým skutočným činom vôle posúva aj poznávací obzor, takže nikdy nie je v situácii, že by pred sebou nevidel aspoň kus cesty, ktorý mu zostáva prešlapať.

Nehovorte, prosím, že vy ešte nie ste jasnovidní, že nedokážete vidieť anjelov a podobne. Každý človek má v živote pravidelne chvíle, keď sa akoby neviditeľná ruka dotkne jeho srdca, a on cíti: toto je to pravé, to skutočné, to čisté. Prečo sa

nechytíme koncov týchto zlatých nitiek a nejdeme za nimi, stále ďalej a ďalej, ako za Ariadninou niťou? Čo sme, ľudia, urobili s nebeskými pravdami, ktoré sú nám dávané? Prečo sa toľkí so Sophiou nezmyselne škriepia, hrajú sa so slovami a s pojmami, namiesto toho, aby to, čo sa im dáva, vďačne uzamkli ako klenoty do svojich sŕdc, a zalievali pozornosťou ako semienko kvetiny, z ktorej má jedného dňa vyrásť ich vyššie, krajšie ja?

Stále ďalej a ďalej, k vyšším a hlbším pravdám budeme v Sophii postupovať v budúcnosti; to, čo vám predkladáme teraz, je v porovnaní s tým len niečo ako “duchovná škôlka”. Lenže tí čitatelia a poslucháči, ktorí nebudú vyvíjať spolu s nami aj naozajstné úsilie, posvätnú vôľu zmeniť svoj spôsob života, čoskoro s nami stratia krok i v oblasti myšlienkovvej: odrazu sa im bude zdať Sophia príliš ťažká, nezrozumiteľná, “intelektuálna”; prepadnú cez sito medzi tých, ktorým Sophia nič nehovorí. Ich duša si nebude môcť viac “spomenúť” na to, čo číta v týchto riadkoch. Pravdaže sa nikto nemôže stať v jednom živote Platónom; a nič také od neho ani nikto neočakáva. Ale z dlhodobého hľadiska je odvolávanie sa na “nedostatok inteligencie”, “jednoduchý pôvod” a pod. len výhovorkou. Ak niekto trvale stagnuje na určitej úrovni, nie je to nedostatok inteligencie, ale nechota učiť sa. Povedzme si raz otvorene a bez prikrášľovania: ľudia sú nevedomí v skutočnosti preto, že nechcú vedieť pravdu, nechcú ju uskutočniť, je im zaťažko ju žiť. O pravdách, o ktorých duša cíti, že nie je ochotná podľa nich žiť, je pre ňu neznesiteľné počúvať. Hlavnou príčinou duchovného a intelligenčného zaostávania ľudí je nevôľa zmeniť spôsob života. To platí do veľkej miery už v súčasnosti, a bude platiť do budúcnosti len stále viac. Odteraz do budúcnosti stále viac bude platiť, že tí, čo sa nenaučia žiť v neustálej posvätnnej vôli byť lepší a lepší, čo si hľadajú stále dajaké výhovorky, budú v poznávaní stále viac zaostávať; že zlí zostanú postupne hlúpi, nebudú rozumieť životu.

Vernosťou tomu, čo už poznáme, si vytvárame v duši predpoklady na prijatie ďalšieho poznania.

Keby si, milý čitateľ, len toto vedel, a uplatnil v živote, tento časopis by nebol potrebný, lebo by si držal v ruke kľúč, pomocou ktorého by si si vedel vyžiadať odpovede na všetko, všetko, čo potrebuješ, a ešte viac, priamo od tých vznešených duchovných bytostí, ktoré sú strážcami kozmických klenotníc múdrosti. Tieto vysoké anjelské kniežatá, vidiac, že sa konečne našiel niekto, kto neignoruje ich inšpirácie, ale im chce byť úprimne nápomocný; kto sa nesnaží odškriepiť vôľu poslov Boha planými demagogickými argumentami a hraním sa so slovami, ani nezneužíva to, čo dostal, vo svoj osobný prospech, ale chce s úctou, láskou, radosťou priložiť ruku k Dielu, ktoré je väčšie ako on sám - skoro by ho vyzdvihli nad všetkých ľudí, učinili “stĺpom vo svojom chráme” (Zj 3:12), ktorý podopiera nebesia a zem, a vďačne by ho obdarovali stále väčšou múdrosťou, takže vesmír za vesmírom by sa len tak otvárali pred jeho vnútorným zrakom.

Vernosť tomu, čo cítime, čo vieme. Také jednoduché to je. Gándhího “satyágraha”, uchopenie pravdy, vernosť pravde, bezpodmienečná poctivosť k sebe samému, je nám všetkým ďaleko potrebnejšia než stále ďalšie a ďalšie ezoterické prednášky.

1Alexander King, Bertrand Schneider: První globální revoluce. Bradlo, Bratislava, 1991.

2 Ľudové príslovie, že “Najlepšie na svete je podelený ľudský rozum; všetci si myslia, že ho majú dost” vtipne vyjadruje, že ľudia sú ochotní pripustiť si všeličo, len nie to,

že sú málo inteligentní, že niečo nechápu. Nikto si v bežnom živote o sebe nemyslí, že nemá dosť inteligencie. Nie je potom o to pozoruhodnejšie, že v jednom jedinom prípade - keď sú im prednášané pravdy o živote, z ktorých by bolo potrebné vyvodit' morálne dôsledky pre denný život - im odrazu nevadí povedať, že oni "na to nemajú", aby to pochopili?

3 O Jeremiášovi sa napríklad v Starom zákone píše, že ešte prv, ako sa narodil, ho Boh posvätil a určil za proroka národom (Jer 1:5). Podobne Ján bol už v lone svojej matky naplnený svätým duchom (Luk 1:41). O Jákobovi a Ezauovi bolo už pri počatí rozhodnuté, že jeden bude múdrejší od druhého, a jeden bude slúžiť tomu druhému (Gen 25:23).

4 Rudolf Steiner: Otázka osudu. Berlín, 14.9.1919 5 To robí trochu názornejším Steinerov inak dosť ťažko zrozumiteľný výrok, že "myslenie je stará vôľa".

6 Podrobnejšie o dennej a nočnej polovici človeka a o rozpoltenosti medzi nimi pozri v knižke: Emil Páleš: Duchovná úloha Strednej Európy alebo ako súvisia rozprávky s politikou

7 Rudolf Steiner: Otázka osudu. Berlín, 13.9.1919